UUTISET

Vaikka suomalaisten ruokatrendit muuttuvat yleensä hitaasti, suhtautuminen rasvaan on muuttunut nyt erittäin nopeasti. **TUTKIMUSPÄÄLLIKKÖ EEVA HEIKKILÄ, ELINTARVIKETIETO**

Sesonkituotteiden takaa paljastuvat kehnot työolot

Uimapatjalla köllötellessään tai ruusupensasta saksiessaan mieleen tuskin juolahtaa, millaisissa oloissa erilaiset kesän sesonkituotteet valmistetaan. Sen sijaan kukkarolle mieluisat kuluttajahinnat toivotetaan tervetulleiksi.

Suomalaisyritysten vastuullisuutta tarkkailevan Finnwatchin raportin mukaan kiinalaisten tehtaiden työntekijät saavat riittämätöntä palkkaa ja tekevät laittomia ylitöitä. Tehtaissa rikotaan työturvallisuutta ja laiminlyödään työterveyshuoltoa.

Älyttömillä ylitöillä työntekijät voivat päästä hieman yli 300 euroon kuukaudessa.
HENRI PURJE

Ostajina suuret ketjut

Finnwatch tarkasteli selvityksessään Kiinan eteläisessä Guangdongin maakunnassa sijaitsevia tehtaita, joissa valmistetaan puutarha-, harrasteja kodintarvikkeita. Suomessa näitä tuotteita myyvät muun muassa Biltema, Clas Ohlson ja Fiskars. Lähes kolmannes Kiinan viennistä tulee Guangdonista.

”Kiinassa lainsäädäntö ja viralliset rakenteet eivät riitä takaamaan inhimillisiä työehtoja tehdastyöläisille. Siksi ostajayritysten vastuullisuuskäytännöillä on suuri merkitys”, sanoo Finnwatchin tutkija **Henri Purje.**

Pakko painaa pitkää päivää

Keväällä tehdyn kenttätutkimuksen mukaan tehdastyöntekijöillä ei ollut oikeutta järjestäytyä ja ylitöitä teetettiin runsaasti. Kiinan lain mukaan ylitöitä saa teettää enintään 36 tuntia kuukaudessa.

”Tutkimissamme tehtaissa raja ylittyi kaksin- tai pahimmillaan jopa kolminkertaisesti. Työtä paiskittiin usein 11–13 tuntia vuorokaudessa, kuutena päivänä viikossa”, Purje valaisee.

Kiinassa peruspalkat ovat niin alhaisia, että ilman ylityökorvauksia työntekijät eivät pysty ansaitsemaan elämiseen riittävää korvausta. Tehdastyöläinen ansaitsee kuukaudessa 135–190 euroa. Jotta taskunpohjalle jäisi välttämättömyyksien jälkeen edes jotain, olisi kuukausiansioiden työntekijöiden mukaan noustava 370 euroon.

”Älyttömillä ylitöillä työntekijät voivat päästä hieman yli 300 euroon”, Purje kertoo.

Suurin osa tehdastyöläisistä on Kiinan köyhemmistä osista tulleita siirtolaisia.

Nuorempi työntekijöiden sukupolvi on aiempia koulutetumpi ja tiedostavampi. Se on saanut lakkojen avulla hankittua muun muassa palkankorotuksia.

TANJA KORPELA

Tuontiyritysten vastuukäytännöt ovat parantuneet

Useimmilla tilaajayrityksillä on tavarantoimittajia koskeva vastuullisohjeistus, jonka noudattamista valvotaan. Erot yritysten välillä ovat kuitenkin suuria.

Kiitosta Suomessa toimivista yrityksistä saa Clas Ohlson, jonka vastuullisuustyö on kehittynyt huomattavasti vuodesta 2005, jolloin asiaa viimeksi selvitettiin.

”Clas Ohlsonin ja Fiskarsin ohjeet ovat melko kehittyneet ja ne suorittavat kohtalaisen paljon tehdastarkastuksia. Silti niidenkin alihankkijoilla havaittiin vakavia puutteita”, Finnwatchin tutkija **Henri Purje** kertoo**.**

Biltemalla ei ole vastuullisuusohjeistusta ja se on ulkoistanut kaikki ostonsa yhtiölle, jonka vastuullisuudesta ei ole saatu tietoa. Hong Kong ei vastannut Finnwatchin kyselyyn vedoten liikesalaisuuksiin.

”Hong Kongin vastuullisuudesta on tämän tutkimuksen perusteella vaikea sanoa mitään. Se, ettei yritys ole valmis kertomaan vastuullisuuskäytännöstään, on erittäin huolestuttavaa”, Purje toteaa.

Myös Stockmann jätti vastaamatta ajanpuutteen vuoksi. Purjeen mukaan Stockmannin kanssa on kuitenkin käyty hyviä keskusteluja ja yhtiön julkaisemat vastuullisuusraportit ovat varsin kattavia.

TANJA KORPELA

EPÄKOHTIA

Työtä vailla turvaa

Työntekijöillä ei ole oikeutta valita demokraattisesti omia edustajiaan tai järjestäytyä.
Heikot mahdollisuudet antaa palautetta tai valittaa epäkohdista ilman pelkoa.
Työterveydestä ja -turvallisuudesta ei huolehdita riittävästi.
Työpäivät venyvät erittäin pitkiksi.
Lakisääteiset vakuutukset puuttuvat.
Lähde: Finnwatch

Rasvoja suositaan nyt ruuanlaitossa

Voin nopeasti lisääntynyt suosio on yksi merkittävimmistä muutoksista suomalaisten ruokailutottumuksissa.

Voin ja muiden rasvaisten maitotuotteiden kulutus on jatkanut kasvuaan Suomessa alkuvuonna.

Etenkin voi on maistunut suomalaisille. Gallup Elintarviketiedon maitomarkkinakatsauksen mukaan voin kulutus kasvoi tammi–huhtikuussa 15 prosenttia, kun karkauspäivän kulutusta ei lasketa mukaan.

Rasvaseosten käyttö lisääntyi neljä ja kerman kuusi prosenttia.

Voin ja muiden rasvojen suosio heijastaa ihmisten asenteissa jo parin vuoden aikana näkynyttä muutosta, tutkimuspäällikkö **Eeva Heikkilä** Elintarviketiedosta kertoo.

”Rasvan välttäminen on vähentynyt selvästi. Nyt esimerkiksi maku ja raaka-aineiden aitous nousevat tärkeiksi ruuan valintaperusteeksi. Karppaus ei yksin selitä muutosta.”

Rasvan välttäminen oli huipussaan 4–5 vuotta sitten. Kun vuonna 2006 suomalainen söi voita keskimäärin 2,8 kiloa, viime vuoden lopulla kulutus oli jo 4,1 kiloa henkeä kohti vuodessa.

”Rasvan muuttunutta käyttöä pidetään yhtenä merkittävimmistä muutoksista suomalaisten ruokailutottumuksissa”, Heikkilä arvioi.

”Vaikka suomalaisten ruokatrendit muuttuvat yleensä hitaasti, suhtautuminen rasvaan on muuttunut nyt erittäin nopeasti.”

Voibuumi jatkuu

Heikkilä ennakoi voin kulutuksen kasvavan edelleen loppuvuonna, joskin kasvuvauhti saattaa hivenen hidastua.

”Rasvan suosio voi hyvinkin olla pysyvä ilmiö. Toisaalta kasvun varaa on, sillä esimerkiksi voita on käytetty aiemmin hyvinkin vähän.”

Heikkilä uskoo, että rasvaisten tuotteiden suosio vaikuttaa osaltaan esimerkiksi tuotekehitykseen, sillä juustoissa ja jugurteissakin kevytversioiden menekki on laskenut.

Tuonti paikannut kotimaan vajetta

Buumista huolimatta voin valmistus pieneni tammi–huhtikuussa 15 miljoonaan kiloon, mikä on noin 4 prosenttia vähemmän kuin vuosi sitten.

Voin vienti väheni viidenneksen, mutta tuonti on ollut viime vuotta suurempaa. Kotimaan vajetta alettiin paikata loppuvuonna ulkomaisella voilla, jonka tuonti on jatkanut yhä kasvuaan.

Heikkilän mukaan voin valmistuksen laskua selittää maidontuotannon vähentyminen Suomessa alkuvuonna.

”Kun maitoa tulee niukemmin, myös rasvaa syntyy vähemmän. Loppuvuonna maitomäärät kasvanevat, mutta rasvatuotannon lisäämiseen satsataan nyt myös kotieläinten jalostuksessa.”

Ajoittainen pula voista on näkynyt myös hinnassa. Kuluttajahinta oli toukokuussa noin 30 prosenttia vuodentakaista korkeampi ja kuta kuinkin samaa tasoa kuin vuosina 2008–2009.

TIINA TAIPALE

JAANA KANKAANPÄÄ

Maidontuotanto on vähentynyt, joten maitorasvaakin on ajoittain kysyntään nähden liian vähän tarjolla. Samaan aikaan voin kulutus on noussut.

Juuston tuonti kasvoi kymmeneksen

Juuston tuonti kasvoi kymmeneksellä tammi–huhtikuussa, käy ilmi Gallup Elintarviketiedon markkinakatsauksesta.

Tuontijuustot ovat käyneet myös hyvin kaupaksi. Juustojen kokonaiskulutus kasvoi alkuvuonna muutaman prosentin, vaikka kotimaisten juustojen menekki väheni hieman.

Tuontijuustojen osuus kulutuksesta on kasvanut 44 prosenttiin, kun vuotta aiemmin niiden osuus oli 41 prosenttia.

Kotimaisten juustojen valmistus väheni alkuvuonna. Vain murukolo- ja tuorejuustojen valmistus on kasvanut.

Kotimaiset jugurtit käyvät kaupaksi

Jugurteissa kotimainen tuotanto on vallannut markkinoita Suomessa samalla, kun tuonti on vähentynyt.

Tuontijugurttien osuus kulutuksesta oli alkuvuonna vajaat 28 prosenttia eli noin prosenttiyksikön vähemmän kuin vuosi sitten.

Maitonesteitä on viety viime vuotta enemmän. Viennistä alle puolet on jugurtteja ja yli kolmannes maitoja.

TIINA TAIPALE

PÄIVÄN KYSYMYS

Miten hyttyset valikoivat uhrinsa?

Miksi jotkut vetävät hyttysiä puoleensa enemmän kuin toiset, tutkija Pekka Vilkamaa Eläinmuseosta?

Hyttysethän paikallistavat uhrinsa ensin uloshengityksen hiilidioksidin perusteella. Kun ne ovat lähellä, ne pystyvät aistimaan ihon lämmön. Siinä voi olla eroja eri henkilöiden välillä. Sitä, onko se merkittävää, on vaikea tutkia.

Kaikilla hyönteisillä, myös hyttysillä, on hyvin herkkä kemiallinen aisti. Ihmisen iho tuottaa kemikaaleja, jotka eri ihmisillä ovat erilaisia. Koiratkin pystyvät erottamaan ihmiset tuoksun perusteella. Voi olla, että ihmisissä on hyttystenkin kannalta eroja.

On myös pohdittu, voisiko hiilidioksidin ja jonkun tietyn kemikaalin yhdistelmä olla erityisen houkutteleva.

En ole ihan vakuuttunut siitä, että jotkut henkilöt houkuttelisivat hyttysiä muita enemmän. Nämä kuitenkin voisivat olla mahdollisia selityksiä.

Voisiko elintavoilla vaikuttaa markkina-arvoonsa?

Joskus on arveltu, että hyttysiä voisi karkottaa syömällä runsaasti valkosipulia. Siinähän sitä olisi elämäntapaa. Karkottaako se muita kuin kanssaihmisiä, sitä en tiedä.

Montako hyttyslajia Suomessa elää?

Meillä on 40 lajia, mutta osa imee verta vain linnuista. Ihmistä vaivaavia lajeja on kymmenkunta. Maallikolle ne näyttävät hyvin samannäköisiltä.

Koossa on jonkin verran vaihtelua, mutta ei niitä käytännössä pysty erottamaan muuten kuin mikroskoopin alla.

Onko totta, että lehmissäkin on kärpäsmagneetteja?

Ei.

KATJA SAHLSTEDT

Sikainfluenssa tappoi neljännesmiljoona ihmistä

Kolmen vuoden takainen sikainfluenssapandemia oli luultua tappavampi, arvioidaan tuoreessa tutkimuksessa. Tutkijat laskevat, että sikainfluenssaan kuolleita oli yli 280 000, mahdollisesti jopa lähes 580 000.

Maailman terveysjärjestö WHO on vahvistanut laboratoriotutkimusten perusteella uhrien määräksi 18 500. Tutkijat tähdentävät kuitenkin, että läheskään kaikilta kuolleilta ei otettu näytteitä.

H1N1-virus alkoi levitä keväällä 2009. WHO julisti pandemian ohitetuksi elokuussa 2010.

STT

RAISIO
YARA
JOHTAVA LANNOITEVALIKOIMA
Raisioagrosta saat kaiken kerralla samasta paikasta, myös Yaran entistä monipuolisemman valikoiman. Kysy lisää asiakkuusvastaaviltasi. Toimi nopeasti!
www.raisioagro.com
Rehut, viljat, tuotantopanokset ja -tarvikkeet.
RAISIO agro